

ՕՐԵԴՅԻՔ ՉՈՒԵՑՄԱՅՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲՈՒԱՍԵՐԸԿԱՆ ԵԽ ՍԹԵԼՏՐԱԿԱՆ,

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Առավիրան՝ Կեդրոնական Աստիայի մեջ Տեղացինեած
ըրած և ընկելու ընկարչակի աշխարհականութեամբ ք
որշափ որ ի ըմատի նայ Հնդկաստանի անող զիական եւ կը-
կի ընկերուն ։ Նոյնշափ ևս Մեծին Յրիտանիոյ կառաւ
վարութեան քաղաքականութիւնը և սատաւել բարե-
կամական կերպարանց մի կըստանայ Ճիշեալ մեծազօր
կայսերութեան նկատմամբ ։ Քաղաքականութիւնը որ
յաջող և օգտակար արդիւնք մի պիտի ունենայ ՚ի մա-
սին ապահովութեան բնդէանու ը խաղաղութեան ։

Յայտնի է թէ մինչև ցայսար Անդղոյ, կառավազ
բութիւնը հաշտ է հանդարտ աշօք շեր նկատեր իրա-
սիոյ յառաջադիմութիւնը կեդրունական Սահայի մ. չն-
և կրվախնար որ ըսլայ թէ ապադային մէջ վատնգ-
մի ծաղի հնդկաստանի մէջ ունեցած իր ընդարձակ-
երկերներուն ։ Սակայն այժմ կերեի թէ ուրիշ կերպ
կըմտածէ ։ ինչպէս կըտեսնուի ։ ուստանի մայոյն
գլխաւոր օրագրոյն հետեւալ խօսքն ։ Այթէ մարդ-
կութեան ողափցը համաձայն չէ որ մինչև ցայդմի-
քաջարակրթութեան անմատչելի ընդարձակ երկիրները
եւրոպական մած կայսերութեան մի իշխանութեակա-
ներք անկանին ։ Եթէ մատթարտանը և Խանոււ-
թիւնները Այսուաց ձեռքը ակցիին ։ զատով պիտի
ձանուցուին և մատչելիք պիտի լինին ։ ինչպէս ի-
շխաննեանմատչելի եղած երկիրները որպիսի են Ար-
պերփոն և Կովկասը ։ այսօրուան օրս ծանուցեալ և
մատչելի են ամենուն ։ Այերջապէս յիշեալանզիա-
կան երեսի օրագրերը յապտնապիս կըսէ թէ ։ Այօւ-
սիան նախասահմանեալէ քաղաքակրթեալ լինել կեց-
րոնական Ծանիս ։ Խայցի օրագրերը կըյաւելցնէ Նաև
թէ աւելի գիւրին է Ծանզեայ համար բարեկամական
ոգտակար յարացերութիւններ համտատել Այսուսից
նմոն գրացիի մը հետ քանիթէ փոքրիկ և բազմաթիւ
բարբարոս ժողովրդականաց հետ ։ որոց խոռվայոց
ընթացքը այնչափ հոգ և նեղութիւն կըպատճառէ ն-
անդղական կառավարութեամբ ։

Ե,յս բարեպատճեն, առթիւ յիշել հարկ կը համա-

բիմք. Հայ ժողովրդոց, անտառների տառապահը, և
նորսա, կրած. Հարսաւաշարութիւնները. Պազալիսաւանինի
այս երկիրներուն, մեջ, որոնք աշխարհարայդաբար
Ուռուսից, Կայսերական քաղաքակրթիչ իշխանութեան
ներքե կրդանուին. Հետեւսքար. նոյն և ըկիրներուն
Հայ և այլազգի բռնը. բնակիչք. առհասարան. Նոր
Ծի. Ուռուսաց մարդասեր և հայրական կառավարու-
թեան. Հանդարատ. և բարեկեցիկ. կենածո. կրտսերեն. ո
պը առօրէ քաղաքակրթութեան շատեն մէ չ կը մտնեն
և կը յառաջազեննեն. թէ՛ բարոյապէս և թէ՛ նիւթապէս
մերջապէս կապացեալ ապահովութեամբ. ուեր են ի-
բենց, կենաց. պատառոյն և ընթցիք ։

Գաղղիկոյ, ազգային երևսափոխանական ժողովը տևել սույն 1-13ին բացուեցաւ, և այս առթիվ Հասարակ կոմիտութեան նախագահը իւր պատշաճ ամենինը. Կադշ դաշին, որ Բար ական երկար է. քանզի Գաղղիկը դրա մասին և առեւտրական. զեւմացանալ կատական. և պիտ ուղղական վիճակը Մանրամասնաբառ կը բացատրե :
Ասին Խեկը կը հաւասարե թէ հասարակապետականը լինը. լաջով կացութեան, և Պաղցիան հանդարարութեան. մէջ կը դանուի ի չափաբակաց բարե կարդաւթեան. զոր կը պայծե և կը յորդարե անվեսա պահելու. եթե կրտքին ուր հասաւագուն մեռյ հասարակամիտութիւնը և շարունակե. Թէ տէրութեանց և բուօք աշխարհի յաւղը և հպակարութի և համակրութիւնը վայելելու, որը աւելահաջարի պար են. : Մասին Խեկը յաւելուց թէ՝ թէ հասարակապետական ազատ ժողովը անհանդիսաւ ընկե զիւյը. սիզը, յարագալիս հզամարեցնք կ ու ույն իրաւանց առամամակեայ, կերպին (ըստ կը զէ անցը անդու կոմիտութիւնը), և հասաւական ապահովութեանը զուհ դութիւն. Ա. ըրեւան, որ պատկրութիւնի վենի. Հասարակամիտութեան ամակը կը պայի ։ Մակադաշը իւր պատղամացը ըստն մէջը, աշակերտեան, արքանի հետ աեւել խուզը. ես, կրպացար. ։ Հասարակամիտութեանը պիտք է որ պահպանագակրոն (քանի երւուղդորիս) լինի. պար թէ ոչ հասաւագուն մէջը, աշակերտ պայի :

Ա Զ Գ Ա Յ Ֆ Ա Ր Ե Վ

Պահքի մեր թղթակիցը հետեւս լուրջ կը ցաւ
դրդի. մեւ որ ընդհանուր ազգին պատիւ մը հո-
մարությունն անչափ բոլոր ազգաւոր հաջողեւամբ-
ութիւնն կարդան գոյնն.

Ապասաց կայսեր և զքայր բարձրապատիւնի կեղծպայռը
Մեծ Արք Կահերէեն անդին լրւեն ու քայլաւը ։
Խոզա կազաւած Փոխարքայական պալատը օթեկանին ը-
ե ։ Եղիպատուի Շառագորդ գեցա ակը Մեսորէկը
արքազան արքէպիսկոպոսը պատիւ ունեցեր և այցի-
լութեան երթուլու Արքին կայսերազրուն Բարձրութեն ը-
ի շարժաւարութեւն ողջամի գովառեան նօրին Աւ-
գապատաւ Յարձաւ ։ Մեծ Արք գործ ու պահանձն և
բարեկատաց իշխան մին և բազում պիրով ընդունեց-
ւ Եղիպատուաց Հոգեազ Հովհան և բարեհաճեզ Ե-
թառորդի մին շափ ակաս թիւն ընեւ Արքին Արքաց-
ութեան հետո յորմ շառ զոհ եղեր ե ։

(1) Առանք եմք յցի որ զեզաւ Վեհարավա սրբազնը
աշխարհու փափակի պարագայից մէջ, ինչպէս նաև ու-
րիշ ամեն բարեկարգեց; առթիւ և ազին պարտիք, ա-
ւեց ցնկը լու հագ կըսանեց; և զընթէ միշտ կը յս ջողին
իւր, համակրական աղքիւ բնաւորութեամբը:

Իսուց բարօք սըսմի կըսեսնեմք, ոք ՚կ Կը Պօլիս
աղքամին, կեցըունական Ալարչութիւնք պըստիսի պա-
տրակաց, և ջ վիշտ անհաղ եղեց եւ Որինակի համաց
Խըրիսեան ամենա, սըրբազն Պատրիարքը՝ բարձրա..
Նիերդուրու Անձ Վըցին, այց Եղունքնան շանաց, Փնտ.
դեռ Եսըին Յնարձրութիւնը ՚կ Կը Պօլիս կըրուուեց
Աւթելութիւն՝ որ կըրծենք թէ, անհրաժ եցտ պարուց
միւն եր, ոչ միշտ երբեւ Պատրիարք կը Պալու, ..
այլ եւ երբեւ փոխառորդ ամենայն Հայոց, վէհափառ կա-
թուութիւն ուրբու Եւ Սիստենի ։ որ Արասից, Արկիրը
կը գանուի ։ Ամենասպիս Խըրիսեան Սյո Պատրիարք
Հայու այց Եղունքնան շանաց Գիւղմանիսյ, ուր ՚կ եսապրան
մանիւ աց ՚կ Եսամեց սեպուհին, անգը ՚կ Կը Պօլիս,
աղջամի ճամանակը շարժաւարելը համար ։ Աինչ
դեռ Ըստնաց Սյո Պատրիարքը կըսի իւղ Փոխանորուք։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԱՐԱՐԱՏԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆՑ

Գլխաւոր անցյից հանդիսակատարութեանց , որ յա-
դապս շնորհաքեր զալսուեան ՚ի Նորդուդո , Նորին-
ամենապատիւ բարձր Արքագնութեան տեառն Գրի-
գորիսի արքեպիսկոպոսի Յովհաննէսան :

(Կարունակութիւն եւ վերջ ։) (1)

Յեղանելի նոցա մատ կալան ժազովրդութանը Զարքու
թազի հօնովերձ բահանողի ք խրեանց , յարում՝ ժամա-
նակի յոտին կացեալ սրբաւրծոն տէր Ավրահել Թէ և տէր
Յովհաննեսանց քահանացն , պար բանախօսութիւնն-
ինչ տոտչի Նորին Արբազնութեան , որոյ իմաստ էր
նախ . շնորհակալութիւն տո սրբազնուուրբ գեհափառ-
ութիւն տեսան տեսան Գիւորգայ Դիի կոթողիկոսի տ-
մնացն Հայոց , վասն ՚ի ծոցոյ սրբոյ Խջմանի պատրի-
չոյ Կարապատ որդին խր ՚ի գահածառուանց աստղնոր-
դութիւն ամենափրկչեան որբոյ վաճացո : Խըկրորդ-
դուրախակցութիւն ժողովրդոց վասն անփորձ և անքոյթ
ժամանակն Նորին ՚ի վիճակ իւր և միսիթարելց գերառու-
եալ սիրա նոցա , ում անդադար ժամէ ՚ի ժամ սպասէին ,
բահանութ սիրալ եացն : Յետ վերջաւորելոյ նորա ,
դարձեալ խօսեցաւ նոյն հոգեոր Հայրն պարտաշամական
իւրասուրանութիւնն , թէ՛ տո յէշեալ քահանացն և թէ՛
տո գովարդագիտանս , ապա արձակիցանք և նորա .

Յաւուր չսրբաթու ՚ի 45 նախ տանց ։ Այս ջնարդական իսկանանորդն յայտաբարական տոմսակաւ իւրով հրա

ւիրեաց, զամենայիք, և ահանապս իր բարան չփոթագիշ, զուցացու, որպէսպիշ, եւրեկըցին, ամենապս ծոզովդրամք, և ուղեանց ներկայացնին, 'ի առաք վանս, վան, հզգութ, համապատասխան պատճեամիք ածեց, վնարին Սրբազնութիւնն յիկեղեցին, և 'ի հատեւեալ առութն կիւրատիւի ներկայագտանեց, ընթերցիման, զնորհարաշխ, և գրչնապեղուն կոնդակ, միհաւ, Հայրապետին, : Ըստ ժամապրեալ ժամուն, զումարեցան անդանօր ամեներիան դասոն հոգեորականաց, զոր ընառազգեատլը, և կային երկառու շարութագութեամիք, առաջի առաջնորդապանին ամենայն շքելալաւութեամիք, բարվառք և մոմք լուցերովք, երիտք, 'ի քահանացից զնոյն կոնդակ, Հայրապետական եղեալ, 'ի գեղեցիկ սկուտեղ միոջ, քօլապարուկեալ ազնիս կիսուածայդաբդ զիստ, ունէին յաջմեն յահեկէ, Յի շանելն, Նորին, Սրբազնութեան յԱստ չնորդապանէն աղնոյէս կորպաւութեամիք ելին հագեսրականեքն, երգեալ առաջանացն ու Շառանան, ունէն նորու նահեց, Հայուն

լըզ զպատշաճաւոր Շարականս, զինվ նոյս, նոնի Հայրն հոգիւորէ, և յիս նորա խանեաւ բազմութիւնք ժազմիւթ, կանաց մինչ ցնեբքս Եկեղեցւոյն, 'ի վերջաւորին նոյն երգեցողութիւննց, և լ բարձր Արբազնութիւնն 'ի սեղանն, արար զհամառուս իմն տաենարանութիւնն, բայց ապդու միտնաւոմայն և լի զօրութեամբ, մասամբացի ցուցանելով զիսիմիկութափակման Գառհ վանացն, միջիր թէ՛քանի՛ք քանի եպիսկոպոսուր արժանածաւանդք քայլմեալք 'ի նմին՝ հովուակուլ և լուսութիւն հովեաոր, և զի հանչ դերձեալ էր և ինքն ըստ բարձրադրյն բարեկամաւութեան և ընտրութեան վեհափառ Հայրաբետին բազմիւ 'ի նմին, վասնորոյ խնդրէր 'ի հոգեւորական և յաշխառհական գաւուց, զրարեւմազթութիւնս խրեանց ուզգիւլ ար Սարտուած, վասն տալց զշնորհ իւր սուրբ յօդիսականութիւնն էր, որով արքանաւոր Սառաջնորդ հանդիսասցի 'ի նոյն

(1) Sku jwarratn gawurberang pñkñ;

ամենայն քաղաքավարութեամբ փութացաւ ըստ ժամանակին ընել զիշեալ կրկին այցելութիւնները :

ՎԵԿ այս գիտողութեանց նպատակը ուրիշ բան
չէ, բայց միայն ամենայն բարեմտութեամբ յիշեցը-
նել որոց որ անկէ, ազդային քաղաքավարական
պարտքը և պատշաճից օրենքը. որոնք ըստ տեղոյն
և ըստ ժամանակին 'ի զարձ չդրուելով, տարակոյս
չկայ թէ ազդին պատույն վեաս կըպատճառեն :

Կըլսեմք թէ կ. Պօլսոյ ազգային վաղաքական
ժաղավա՛րստ խնդրոյ Ասոյ կաթուղիկոսին, որոշեր է
Խօզղատու վիճակը վերադարձնել Կիլիկիոյ աթոռոյն,
որոյ թե՛մ է եղեր ՚ի հնաւմ :

Եթէ այս որոշումն ստոյդ է , հարկ կըլինի Խզմբին
վեճակն ևս վերադարձնել Հայաստանեայց նախամն-
ծար Ամայր Ա. Աթոռոյն , որոյ թեմն է 'ի վաղուց
անտի : Ուստի եթէ ամենայն Հայոց վեհա- կաթու-
ղեկոսը այսպիսի իրաւացի պահանջում մի ընէ , հե-
տաքրքիր եմք իմանալու թէ Կ. Պիօլոյ Պատրիարքա-
բանը ի՞նչ պիտի սկասածիսնէ . որ այսպէս մեծ հոգ
կըտանի , Ասոյ աթօռոյն նկատմամբ , հաստատուն
պահել վաղեմի թեմական յարաբերութիւնները՝ ըստ
հնաւանդ կարգաց և սովորութեան Հայաստանեայց
սուրբ Ակեղեցոյ :

Յիշեւալ պատրիարքարանը դուցէ պիտի պատասխանէ թէ Իզմիրի վիճակը՝ քաղաքական պատճառաւ մի անցած է Կ. Պօլսոյ պատրիարքական իշխանութենաբեք . բարի : Բայց որովհետեւ այն պատճառը՝ այն ժամանակաց չետ անցաւ և անհետ եղաւ , ուստի կարծեմք թէ Ա. Լ. Հմիածնայ Մայր Աթոռը իրաւունք ունի դարձեալ իւր անմիջական հոգեոր իշխանութենակառավարել իւր վաղեմի թեմը :

— Ա. Պիօլսոյ Փառջ լրադրոյն Կոյշմբերի 8 թը-
ւոյն մէջ հետեւալը կըկարդամք .

“Այս օրերս սուրբ Եղիշածնի վեհա ։ Հայրապետին կողմանէ Պէտքլուի Ա ։ Երրորդութեան եկեղեցւոյ քարոզիչ արժա ։ Ամբառոսիոս վարդապետին ուղղեալ կոնդակի մի հասաւ ։ որով Սորին վեհափառութիւնը ծանօթութիւնն տուեր է ։ ՚ի նպաստ Պէտքլուի Հայ Հրկիղղլոց՝ Խուսահայոց մէջ ժողվուած ստակին գործածութեան եղանակին վրայ(1) ։ և այս Հայրապետական կոնդակը կիւրակիէ օրը կարդացուեր է յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ ։ անշուշտ մաղական խոր Հրդոյն զիտութեամբը ։

Յեշաւ լրադիրը կըյաւելու թէ՝ Խրիման Ա.

(1) Կոյսեմք թէ այս ստակը 2000 լիոայի զափ է և արդեն հասած է Պեյօղլով ազգային բաղական խոր-նրդոյն ձեռքը :

իսանորդին զյիշատակեալ հայրապետական օրհնագեղզուն
կոնդակ և՝ի վերջաւորելն՝ խաղաց յատեան սուրբ սեղա-
նոյն Նորին Սրբազնութիւնն և սկիզբն արար քաջիկ
բայցայստելոյ զիմաստ այնք՝ յունկին ժողովրդականաց ,
յայտնելով զբարձրագոյն հրաման նոյն Գլխոյ Եկեղեցւոյ
առ ինքն , վասն առաւել փոյթ ունելոյ ՚ի բարգաւաճել
գուամունս և զգիտութիւնս ՚ի վիճակս իւր , սրաց առաւ-
ցուցանել ջանալով զգալրացս ևայլն : Առ նոյն բարձր հը-
րաման ցուցանէր և զպատրաստութիւն իւր կատարե-
լոյ և գուն զործելոյ ուսումնափրական եռանդեամբ :
Ի ըւր բարձրագոյն օրհնութեան և հրամանաց Նորին
Վեհափառութեան և քաջախրախոյս յուսադրութեան
Նորին Սրբազնութեան , ցնծապատար հրճուանօր ինոյր
սիրո հանդիսացեալ ժողովրդականաց : Ի կատարիլ սո.
վորական ժամերգութեանն՝ ել նորին հոգեոր Հայրու-
թիւնն յառաջնորդարանն , և ամենայն Եւրոպացիք և
քաղմութիւնք քահանայից և ժողովրդականաց ընդ նմա .
յորում յետ օգտակար զրուցատուութեանց և վերջ-
ւորելոյ զգայիշումն քաղաքաւենեաց , ևին բարձակուրու :

ւորելց պվայնուս քաղցրաւսնեաց , և իմ յարձակուրդ :

ի 22 Յուլիս դարձեալ յայտարարիաց ամենեցուն
նոյն առաջնորդական Փոխանորդն զայտարագիշ լինելն
Նորին Սրբաջնութեան 'ի հետևեալ կիրակի աւուր
Վարդապատի 'ի սուրբ Եկեղեցուղ վանացն , Հրաւիրելով
զնոսա 'ի հանդիատատեն ներկայութիւնն : Կամակար պատ-
ուեցին զիրաւէք նորա զայն՝ ամենեկեանն Ուստի յաւուր
յայնմիկ զեղան , լցան անդանօր կարի մեծ իմն բազմու-
թիւնք որպէս և ամենայն Երոպացիք տեղյոս : Կարի մեծ
էք հոգեւոր չքեղափառութիւնն նոյն հանդիսին պատարագ-
չութեան նորընտիր Առաջնորդին , զարդարեալ մեծու-
գին եկեղեցական սպասուք , ջահեւք լրցելովք եացն .
առ ոռ մեծարարձ տենանօր փութառեալ էին անքան

Պատրիարք Հայութ խովզեր է որ վեհա ։ կաթողիկոս
ու այս կործոյն յատկացեալ կոնդակը ուղղակի Պէջ-
օլլուի քարտզիչ վարդապետին յուղարկած է և նա
ևս կարդացնել տուած է յատենի եկեղեցւոյն՝ ա-
ռանց իւր հաւանութեանը ։

Չեմք զիսեր թէ Հայաստանեայց ծայրադոյն
Պատրիարքին՝ այն է ամենայն Հայոց Ա . կաթուղի-
կոսին արգիլեալէ ուղղակի կոնդակ կամ նամակ զրբեւ-
Հայոց վարդապետի կամ եպիսկոպոսի մի . ԱԵր գիտ-
ցածը այն է , որ անցեալները Կորին Արքալնու-
թեան կողմանէ Խղիսուսի զերա . Ըստ ջնորդին ևս
օրհնութեան կոնդակ մի յուղարկեցաւ ուղղակի , և
ամենայն յարգանօք և փառաւորապէս կարգացուցաւ-
յատենի եկեղեցւոյն Դահիքէի , և այս բանին համար
դիսուղութիւն մի չեղաւ Կ . Պօլսոյ պատրիարքարա-
նէն . ուստի կարելի է որ Փունջը սխալած լինի իւր
ասութեան մէջ :

Էռականիք, 30 Հոկտեմբեր 1872
Յարգոյ խմբագիր Արշակուս,

Քաղաքիս Հայ ժողովուրդը՝ մինչդեռ իւր վիճակի
սրբազն առաջնորդ Պողոս արքեպիսկոպոսին մահ-
ուած վրայ կըսգար , Հայաստանեաց սուրբ Եկեղեցւոյ
կրօնին ջերմ պաշտպան պատկառելի հայրերեկն մէկն
ալ կորսունցունելուն . . . ամսոյս 25ին նոր սգով
եւս համակունեցաւ , Հայոց եւ Յունաց զանգակէներուն
տիսուր հնչումը՝ աւագերեց տէր Յովիթաննես քահանա-
յին մահը գումէլով : Հանգուցեալը տեղուոյս սուրբ Հոփ-
փափմէ եկեղեցւոյ մէջ քառասուն երկու տարի քահա-
նայուրեան պաշտօն վարած է , իր բարի վարքով ու
հեզ բնաւորուրիսնովը ամենուն սիրելի էր եղած . քանի
մը ամիս անկողնոյ ծառայելին յետոյ 78տարաւոյ զրջա-
նին մէջ իր կենաց լոյսը մարեցաւ իբր պատրոյգ իւր
կենաց նրազին հիւրը սպառելով :

Տեղույս քաղական խորհրդին մեծարոյ անդամոց
տնօրենութեամբ նետեւեալ օր բաւական շրեղութեամբ
քաղման հանդէսը կատարուեցաւ : Յունաց եկեղեցւոյ
ազդարարութիւն եղած ըլլալով՝ ամսոյս 26ին մինչդեռ
վանցի ուսումնասէք տէր Յարութիւն քահանան օծ-
ման արարողութիւնը աւարտելին յետոյ ըստ պատշա-
ճի դամբանական ձառն մը կը խօսնէր, Յունաց քահա-
նայր զգեստանորեալ՝ դպրօք մամեդինովք եւ ծողովըը-
դովք մեր եկեղեցին զայու սոյն տիտուր հանրէսին ա-
և էի շրեղութիւն տուին . եւ փողոց քափօրի միջոցին
Յունաց քահանայր երկու տեղ հանգուցելոյն վրայ Ա.-
և տարած կարդացին . եւ զագողը եկեղեցիքար շիրմիթ
մօտ դրուած միջոցին՝ մեկմեկու շնորհակալութեան
եւ մխիթարութիւն քանի մը խօսք փոխանակուելին
յետոյ մեկնեցան . ուստի ազգովին մեր շնորհակալու-

የիսኬር ክሮሙስበኩልበኩምድ የዕለቱንግድ የአሰጣጥያዊ ነው ማረጋገጫውን
ቅርቃዊ ተስተካክል ይችላል መሆኑን ክዋጥ ህብረትና አሁንዎን
መጠቀም ሁዋቃዊውን ውጤነውን ክዋጥኝ የፋይኩር የሚገኘውን
አብይቴክስና የፋይኩርና የፋይኩር :

Ս.ըդաբեկանիմիշ զիքրով փոքր քաղաք մըն է, բայց
եւ այնպէս ուրիշ տեղերէ երջանիկ պէտք է սեպէլ
վասնգի տեղույս ժողովարդը երեք ազգերէ կըբաղկա-
նան՝ Հայր Յոյնը եւ տաճիկը, եւ երեխնին ալ սիրով կը
վարուին . կրօնամոլութիւնը հոս անօսր կըտեսնուի
Հայաստանի բշուառ, գաւառներուն հետ բաղդատե-
լով : Տեղույս Հայկացն ժողովուրդը՝ Թահմաս իր սուրբ
Հայ արիւնով հազեցենիւս, համար գործածած ողբայի
միջոցներուն մեջ ՚ի փախուստ խուճապողներէն հոս
խմբուած են . նախ Գիրկի էր ապա հոս փոխազրուած
են (մեկ մեկէ ժամ մը հետաւորութիւն ունին) : Խօտեմիշ
նախ մեկ ազարակ մը ըլլալով 180 տարի է քաղքի կեր-
պարանք ստանայու : Տեղույս 150 ընտանիք քաղկաց-
եալ Հայ ժողովուրդը՝ ասկէ եօրց տարի առաջ աւելի
աղեկ կենցաղավարութիւն ունեին այնինց 1865ի հըր-
կիզուրինը Հայոց քաղին մեծ մասը լավելով աղքա-
տութեան փոսք գահավիմեց: Ամսոյս 22դիշերուան ժա-
մը երեքին հրկիզուրեան փոքրիկ դեպք մը պատահե-
ցաւ, Հայոց քաղին մօտ տաճիկ տուն մը բռնկելով .
բայց գոհուրին Աստուծոյ տեղույս զայմազամ Նեձիպ
պէյին աջալուրջ հսկողութեամբը եղած տեղը միայն
միխիր գառցունելով մարեցաւ : Քաղաքս պակասու-
թիւններ ունի նե, մեկն ալ ջրհանի մը պակասուրիւնն
է եւ միանգամայն կրակը մարելու ուրիշ գործիներուն
անկատարութիւնն :

Յարգոյ խմբազիք , կըխնդրեմ բարեհաճիք Զեր
հանրածանօթ նիւրընկալ քերքին մեջ ասպնջականել
ներկայս ազգասիրաբար : Որով մենամ ենալին ,

Յովաննէս Թաղէտուան :

Ըուշի քաղաքին հետեւեալ նամակը յուղարկած են
մեզ, ինչպէս նաև նոյնին պարունակութեանը վերա-
բերեալ երեք գրութիւնը, խնդրելով որ հրատարակեամբ
զայտոսիկ ամեներեան՝ Արշալուայ միջոցա։

Յօժմարամիտ կըփութամբ կատարելու այս ազգասիրական խնդիրը, քանի նոյն յօդուածոց հրատարակութեամբ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ արիաջան զիմանոր հովուի մը ազգասիրական հազուագիւտ առարինութիւնները 'ի լուր աշխարհի պիտի նոշակուին ի միմիքարուրին բոլոր ողջամիտ ժողովրդոց եւ ի հայանձաւորութիւն վիճակառը Առաջնորդաց մերոց :

Յարգոյ Խմբաղլը

Մեր ազգային բարոյական և մուսուր սննդեան զվար
որ տարերքը, ինչպէս որ ամեն ողջամիտ անձինք զի-
տեն և կը վկայեն, միմիցն եկի կեցին և ուսումնաբաններն
են: Մեր ազգը այս երկու կենդանաբար ստեամբր միտոն

և թէ բանաւոր հօտի իւրոյ , չնորհ ածելով 'ի տաննանց
ցա և ըստ սիրաշան բարոյից իւրոյ յինքն յանկուցաննե
լով զիթրտ ամեննեցուն : Ի վերջոյ յաւելու արժան հան
մարփմ , զի ոչ միայն ժողովրդականք երանութիւնո հա
մարփն խնդեանց 'ի վիճակին այսպիսի զգօնամիտ և հան
ձարեղ Առաջնապիի , և անկեղզ սրտիւք գոյնունակ լինն
զմիծ չնորհաց վեհափառ Հայրապետին , որ զնա կոչեալ
ընտրեաց յառաջնորդութիւն իւրեանց , որովք բազմո
գիմի խրախութեամբք միսիթարին սրտոք իւրեաց՝ այլէ
անգամ նոյն մեծամեծացՊալ-սկաց և Եւրոպացոց զար
մացեալ 'ի վերաց չնորհամիր ունակութեան նորա զովա
բանեն : Զի այնինչ 'ի խօսակցութեան նորա 'ի հարցա
նելն նոցա զիրաց ինչ , նա ըստ բազմահմուտ տեղեկու
թեան իւրոյ և աշխարհագէտ ծանօթութեանն , անյա
պտղ պատասխանէ նոցա զամենայնէ : Ա շրջադարյու
թեան իւրում , նախ յԵկեղեցիս իւրաքանչիւր թաղից
ներկայանայր և ըստ պաշտօնի խրում հետոքրքիր հան
զիսանայր զամենայն հանգամանաց այնց թէ՛ զգգևստոց
թէ՛ զուրբ սպասուց , և թէ՛ զնիթակոն կարտղութեանց
նոցա ևայլն : Միշտ ևս յաճախիէ յուսումնաբանն , և
քննեալ զամենայն վիճակ նոցա , ջանադիր լինի 'ի պայ
ծառացուցանել զուսումնականութիւնն 'ի նոսին , որոց
վասն զինարից փութանակի յառաջադիմութեանց նոցա
կոչեալ զկառավարիչս և զփարքագետս նոցա , նորհրգա
կից լինի ընդ նոտա , և գրե՛թէ զամենայն ճինդ իւր թափէ
վասն զարդարելոյ զշողեար մանկուն Եկեղեցւոյ տևաս
կան և բարոյական կենօք , որ է ուսումնականութիւնն
ուղղափառ Քրիստոնէականութիւն :

Օւեսիր Կ. Մ. Զօրաբեանց ,
վարժապետ Ամենափրկչեան դպրոցի
Նորոյս Զուլյառ :

սլիտի կարողանայ սնանիչը ամիկ և բարգաւաճիւ : Այս
երկու հզօր ամիաբատուկներով միայն պիտի կարողանայ
աշխարհասառան հեղեղաց՝ բուռն դահավէժ հոսանաց
դիմողերեւ ։ իւր առատաղութ կայսերաց հովանաւորու-
թեան ներքոյ իւր աղջային գոյութիւնը գարուց ՚ի գարս
մշտնչենաւորեւ : Եցեղեցին իւր կենսաբեր վսրդապետ-
ոթեամբ, իւր աւետարանական ճշմարտութեամբ տառ-
քինութեան և եղացյական մրութեան փափառելի սեր-
մունքը սերմաննելով աղջային անդաստանի մեջ, զուն
գործէ մոլութիւն և երկպատուկութիւն, որուն գիրաղ-
զարսր նշանակ եղած է մեր աղջը այսօր խակ, վերացնել
և արմատախոլ անել, իսկ ուսումնաբանները՝ կենցալո-
գուտ գիտութիւններով և զանազան ուսմամբ մեր մա-
տաղերամ սերնդոց միորք մշակելով, նոյա նիւթական
և մատուր թշուառութեան գարման գտնելու միջոցներ
պատրաստեն :

Ուստի որչափ որ ազգային տեղականութեան և յառաջադիմութեան այս երկու վեհավայր տաճարաց, այս լուսափայլ սկզբանց պէտք ունիմք, նոյնչափ ևս աղյադորձադիր պաշտօնելից, որք են գլխաւորաբէս արժաւոր և կենցարականները։ Եթէ զեցականները միայն, ինչպէս որ յերկինս, նոյնպէս և յերկրի, մեր ազգային և բարյական փրկութեան միջնորդներ, մեր ազգային հաստատութեան նեցուկ, մեր մատաւորական թշնամեաց աթույեաններ են, մեկ խօսքով ժողովրդեան մնաց և սրտի տուաջնորդ։ Ուր որ հարիւրաւոր ձայններ կըստկարանան ազգել, եկեղեցականի պատկառելի ձայնը անամոքելի բարդերը կամորէ, զայլերը՝ ի գառինս կըփոխարկէ։ Շատ անդամ՝ ուր որ բազմաթիւ ձեռքեր կըստկարանան դորձել, միայն մի եկեղեցականի ձեռքը ամեն դժուարութեանց կըյադթէ և գործը յառաջ կըմարէ։

Յայց արթանաւոր եկեղեցականներ տասցի. խորս այն բոնաւոր, շահասէր, փառասէր, անզգայ արծան, տպէտ և որերաժէտ եկեղեցիկանաց համար չը՝, որսնք միայն լրենց անձը արածելու հետամուռ են բայ մարդարէին, և ո՛չ թէ ոչխարները. որմնք արիւնախանձ գայլերու յարծակման ժամանակը իրենց բանաւոր հօալը կըթողուն և կըփափչին, որոց համար եկեղեցւոյ ալոյծառու թիւնը և աղջային լուսաւորութիւնը ոչինչ նշանակութիւն

չունի, որոց «Աստուածը՝ որովայնի իւրեանց էն և փառքը ամօթ իւրեանց»։ Այլ այնպիսեաց վրայ է խօսք, որոնք հեռափ յատենայն շահամիտոթենէն և փառասիրութենէն, արիածան և անձնադրհ վաստակօք, առատաբուղի քարոզութեամբ և համբերաստոք հոգւով իրբե հովի քաջ իրենց բանական հօտին փրկութեան և բարոյական երջանկութեան կը տքնին, որոց վասաքը՝ ոչ չէ ամոցը մշտակները, շողշողուն ակնայները, փայլուն կերպամերը, անխոչեմ կեցցէները, համաղամ խորտիկները և մեծագումար դրամները, այլ եկեղեցեաց բարեւ-

կարգութիւն, դպրոցաց յառաջադպիմութիւն, հայկազն մանկությն լուսաւորութիւն և վիճակորեալ ազգի դարձան և առողջութիւնն ։ Ահա այսպիսից կարգին իրաւամիք կտրի համարութիւնը չառանց ջալալեանց հռչակաւոր Սարզիս արքեպիսկոպոսը, որ իւր եկեղեցացէն, ազգօգուտ և բազմամեռյա վաստակներով քաջածանօթ է ազգին։ Այս քանի տարիից՝ 'ի վեր Ուռւախոյ Հայաստանի Արշացիս և Սիւնիք նահանգաց առաջնորդական պաշտօնը վարելով, ինչպէս որ ամեն տեղ, նոյնպէս և այս տեղը իւր բազմարդիւն գործունեութեամբ Եռվի քաղաքի (Քաղաքի) խոհեմամբ, կրօնասէր, ազգավառ և ուստիմնասէր ժողովրդոց իրաւացի համարումն և մեծաց բանիքը զբաւած է։ Ուստի քաղաքիս մերագնեայք 'ի յարգանս սորա մեծամեծ ծառայութեանց՝ խնդրանշատոց լինելով առ վեհափառ կաթուղիկոսն ստրի Խջմածնի, խնդրեցին, որ ինչպէս իւր նախորդները՝ նայնպէս և իրենց այս սկրելի Առաջնորդին մետրագովաստթեան կոչումն իրեւու չնորդ բնէ։ Խակ եռորո մեհափառ Խաթու

նաց ազգին և յուրախութիւնն մերս համազգեաց հրատաւը բակի է հանդերձ այս երկտող ծանօթութեամբ :

Կըտեսնեն ընթերցողք՝ այս ծերանազարդ պատկան ունի Եպիփառություն վրայ այն ամէն աղքատահ բարիմաստ նութիւնները, որոնք կըվերաբերին ճշմարիտ և արժանաւոր եկեղեցականաց, որպէս վրայ ևս ինքնին աւելորդ կըհամարիմ խօսիլ, թուղ խօսին սպանինզրագիրերը, որոնք երանի թէ Նախածառութիւնն արձագանք կրկնէ, ին ամէն բարձրաստիման եկեղեցականաց սրտին մէջ:

Նոյնուիս և կըտեսնեն ընթերցողք, որ մեր աղջու եթէ

ո՞չ ամէն տեղ, գոնէ շատ տեղիր արժանաւոր եկի ղեցաւ,
կանները կոյսրգի կըմիծարիէ, իւր սրտնհաւանչ սէրը և
համակրութիւնը նոցացոց կ'ուստաց, ընդհակառակին ան-
արժանները իրաւացի ատելութեամիք կըմերգէ :

Մաղարիա Պյուզեան

Կորին Արբաղնակատար մէքրոթեան ,
Աստւածընտիր վեհափառ կաթողիկոս
ամենայն Հայոց , Տեսոն Տեսան Գէորգաց
Պատրիարքի , ասպետափառ մեծի Հայուապետի
Ի հասարակոթենէ Հայոց ժողովրդականաց

Տու շի քաղաքի :

Ամենալուսարհ խնդիր :

Այսպէս մեր Արցախ, որ բավկանաց ի Շուշոյ, և
Նոյնուոյ և ի Անդքերանու զաւառաց, հռչակաւոր հա-
մարի ընդ ամենայն տեղիս քան դվիւս վիճակն Հայոց Ո-
ղաւուսաւտան. այնու, զի սա, իբրև գլուխորագոյն մասն
կամ կեզրոն Աղուանից աշխարհի, ի սկզբանէ անտի-
տարածման քրիստոնէութեան՝ ունէր հասաւատապէս լ-
միջի խրում զառանձին անկախ աթոռ կաթուղիոսու-
թեան, ոկանալ ի սրբոյն Եղիշէ առաքելց, զոր վերա-
հասաւատեաց ապա և սուրբ Լուսաւորիչն մեր ձեւնա-
զրութեամբ թոսին խրոյ որբոյն Գրիգորիօն և առաք-
մամբ յԱղուանն ի կաթուղիկոս, սկսեալ ի զրանէն Ա-
ղուանաց մինչև ցցուան Վրաց, որոյ և սուրբ Խշուարին
ամփոփեալ զատանին ի վիճակի մերում, այն է՝ ի փառան
Ամարանաց, որ չէ հեռի ի քաղաքէս առելի քան քարտ.
սուն ասպարիզաւ :

Խխանութիւնը թույզ յաջորդաբար չարտ հայկացա
մինչև ցվերջին ժամանակս, այսինքն է՝ յ 1826 տմի, յուրամբ լատ ինչ ինչ հանգամանաց և յեղափառապետանց տեր Սարգիս Կաթողիկոսն Հասան—Զարթեանց Գանձ ձասարու վերակոչեցաւ մետրապօլիս . և զինի մահաւան նորա, կարգեցաւ աղքակիցն նորա Բաղրամաստ արքեպիսկոպոսն՝ որ նոյնակէս ստացաւ վիշտումն մետրապօլիստութեան, որ և վախճանեցաւ ի 1834 տմի բարեւոք ծերաթեամբ. թողեալ մեզ յանմուաց յիշատակ զղանացան երախտիս և զմեծագործութիւնս յօգուտ աղջի և Եկեղեցոյ :

Յան պարբեր սրբաւթիւնը կազմութէ 1865 առ տարօքին թեամբը ծայրագոյն հողեար իշխանութեան պաշտամամբ թեամսկալ Առաջնորդի մի զինի միոյ եկին այսոր քանի քանի եափակուսունը և վարդապետք . առ կայն հետամնութ լինելով նոցաւ անձնական շահուցն իւր եանց՝ պատճառ եղեն յարատե խոռոչութեանց և չկարողացեալ կառավարել արժանապէս զհօսն Քրիստոնի իսէր և ի միաբանութիւնն մի զինի միոյ արձակեցան :

Ս.յլ երբ անաբժան գործոցութիւնը նոցա հասին Դ ծայրն և յուսահասութիւն մալովքականացն յերեսաց օտարք հոգուապետաց մերձ առ մերձ էր մգել զմել յայս իմն անախորժ և անակնկալ վիճակ , անդէն Երկնային Տեսչութիւնն ինային լով ողջունաց մեզ շարժելով զսիրա հանգուցեալ առ աէր Մաթէու կաթողիկոսին առ ի նշանակել և առաքել ի 1865 ամի մեկ թեմսկալ առաջնորդ զգերապատիւ աէր Սարգիս աբքեպիտոպոս Հայան Գարլեեանց , քաջ կշռադատեալ եթէ նա ալլգաւ և հայր ընենքոր գոլով բնիկ յԱրցախին երկրէ , ինքն միայն կարեց զառաջն առնուլ ծաղեալն խոռոչութեանց և երկպառակութեանց և գարման գտանել ի բուժել զարտճառեալն :

յօտպարաց զգալի ցաւը մեր։ Եւ արդարեւ սորին գերապատուութիւնն , իբրև քաջածանօթ մեզ ի վաղուց եշտառք անտի նրանկայի շատակ Ներուս կաթողիկոսի մուտ գործեալ ի վիճակն մեր արդեամբք և գործովք լիովին պատկեաց զյոյս Խրոյ նշանակովին . իւրով միրայրդոր քարոզաբանութեամբք և սրտառուշ խրառուք քակեաց զյանկ երկպառակութեան և բուժքովին երարձ ի միջոց դանախորժ խռավութիւնն և փոխանակ այսոյի կերածեաց զժողովուրեն ից անկախին սիրահավաք միաբանութիւն և ի խալազութիւն , պայծառաւցոյ գեկեղեցիս և զվանորայս և զհոգեոր զարոցն մեր , բերելով աստի և անտի զքաջահմուտ ուսուցիչս ի զասահարակութիւն և ի կրթութիւն ուսումնառնչ մատաղըրեայն մերաց , որոց յառաջադիմութեանցն ճայնիք և համբաւք տարածեալ գտանին ամենան տուեր և անհամառ ուստի ու արտիան և առ իւրան

զգուանարս զրամոց յատահովութիւն կառոց ի քաղաքիս զեռոյարթիւն հոյակապ նոր տառջնորդարան և կից նմին զնոյնափիսի պատուակուն դալրոց սեպհական ծախութ իւրաքը , որ կարէ պարունակել աւելի քան ըլդ եօթն հարիւր աշակերտա , որ Աստուծով ունի կատարել բապէս ի գլուխ գալ յառաջիկայ գարնան ։ Վերանորոգ և աց զբոյոր տանիս գալթին մեծահաշակ վանիցն Գանձու սարու չենց և կոփածոյ քարամբը առ ի յաւերժացու ցանեց զսրժանազով յիշատակս նախնեացն իւրոց , ու բոց սուրբ մարմինք ամփոփեալ կան ի նմին ի միսիթարութիւն մեր ժողովրդականացու : Քրտնաշան աշխատա կրութեամբ մեծատիչս հոգ տանի վերահաստատել զա զաւալի առ իւրաւունս վանօրէից և զկալուածմն իւրեանց ի մշտնչենսւ որն ապահովութիւն նոցին և հոգեոր զըսլ բոցիս մերոյ . այլէ այժմ խսկ միջնորդութեամբք առ քաղաքական իշխանութիւնս չանալիր լինի ի մեռու թերել զընդարձակ գեւախնն , որ անկեսլ գտանի առ զպոցապատկան շտեմարանաւն դիտմանք կառուց ցանելց զշահարեր շինութիւնս յօդուանոցն զսրոցին ։ Միով բանիւ մեծապատիւ Հայրս մեր , որտիս արքանաւոր սերունդ տղոցին Հայուան՝ Զալալեանց , և որպէս բնիկ հայրենակից մեր , միշտ ցաւի , միշտ տքնի և միշտ հոգոյ վասն ներկայ և ապագայ բարելուսութեանց մերոց , որով միսիթարէ զմել ի սիրու և ի հոգի միանգամացն :

Աւտոի ի տրիտուր այսքան և այսօրինակ պանծալի
և արդինաւոր վաստակոց սորին Գերապատութեան,
զորս վայելեցաք և զորս ունիմք վայելել Աստուծավ
յապայն , չիաբեմք և չունիմք փոխարինել ոչ այլով
իւիք եթէ ոչ ուստիւ և եթ 'ի նշան որդիապարտն
երախտագիտութեան և անձուկ սիրոյ և յարդանաց
մերոց առ ինքն , յետ մահուան նորա մահարձանաւ
պատուել զգամբարան նորա ի վանսն Գանձասարու
ընդ նախնիսն իւր , որպէսզի զնոյնն միշտ առաջի
աչաց ունելով մեր և անմոռաց յիշատակելով զմեծա-
մեծ երախտիս սորա , յորդուց որդիս դացուք անձանց
զմսիթարութիւն և զսփոփանս :

իսկ առ կենդանութեամբն զայսմ ամենայնէ յայտ առնելով սրբազնակատար վեհափառ Տէրութեան ձերում և շնորհակալու մտօք և հողեով վկայելով վասն սորոն արժանաւորութեց, վատահանամք մատչել առ Արքազնութիւնդ ամենախոնարհ խնդրուածով, զի ի պարծանս վիճակի մերոյ և յարժանա վայելն պատիւ սորա բարեհաճեսնչիք շնորհել զերա պատիւ Հօրս մերում զկոչումն մետրապօլիսութեան, զոր կրէին նախնիք իւր Ասրդիս և Բաղդասար արքեց պիսկոպոսն, որով ունիք գերօրինակ միսիթարել զսիրս և զհողիս մեր առ հասարակ ։

¶ 1. Եղիշ ազգալութեամբ արժանաւորական ըն-
դունելութեան ներկայ խնդրոյս առաջի ընդհանուր
Դիլոյդ Հայաստանեայց սրբոյ Խելղեցոյ, եմք և
մամբ միշտ և հանապաղ Զերոյին վեհ չա. Տէրութեան:
¶ Ըստ շի, 10 Յունվար 1872 ամի (չ)

— Ταιωτερέστερην κρηπετήν θέτει μηρυριανή ιδιότητα που συνομιλεί με την απόδοση της φύσης στην παραγωγή της γενετικής πληροφορίας. Η μηρυριανή ιδιότητα αποτελείται από την επιτάχυνση της διαδικασίας της γενετικής παραγωγής, η οποία συνομιλεί με την απόδοση της φύσης στην παραγωγή της γενετικής πληροφορίας.

— Տփխիսցի մմարդոյ Գեռոզ լշայեան Ըքիսու լոմանց մի մեծ ապակեայ ջահաճե կանթեղ նուիրեր է լշամիածնայ սուրբ Տաճարին :

— Կըլսեմք թէ, կ. Պօլսոյ Որուսաց գեսպանաւտան թան թարդման մեծա. Կեվզուզեան Յաբեդիկ է. Ֆէնտիին ամուսնութեան հանդիսին գիշեըը, Որուսիոյ գեսպան վսեմա. Խնաթիեֆ զօրապետը, որոյ հայասէր վեհ զայցմանցը համար երախտադէտ է բռնը ազգը, բարեհաջեր է իւր ներկայութեամբը պատուել զիշեալ հարսանեկան խրախանը 'ի մժ

ուրախութիւն «Ելքրուզեան աղնիկ գերգաստանին»:
— Կ. Պօլիսէն իշխեցման պահը լրագրոյն կը-
զբեն թէ, Ո. Պապը ինքնազիր նամակ յուղարկած
է օգոս. Առևլմանին, աղաչելով որ Հասուն գերա-
պայծառը դարձեալ ընդունուի ին. Դրանէն իբրև

Պատրիարք կաթոլիկ Հայոց , և թէ Նորին Վեհաւ փառութիւնը բացասական պատասխան տուեր է :

ՋԱՅԱՅՈՒՄ Ա. Ա Բ Ք Է Բ

Ջմիւնիա , 48 Նոյեմբերի :

Կայսերական Հրովարտական , Խախորդ պատերազմի պաշտօնիք վսեմա . Զիւսէին Ընթի փաշան՝ Այլընի վելայէթին ընդհանուր կառավարիչ անուանեցաւ , փոխանակ Ասպրի փաշային :

Այս լուրը՝ որ անցեալ շարթու ընդունուեցաւ ՚ի Կ. Պօլսոյ , տրամութեան պատճառ եղաւ քաղաքիս հասարակութեան համար՝ որ մծապէս զահ է վսե . Ասպրի փաշային բանիքուն վարչութենէն . թէպէտե նորա յաջորդին այսինքն վսեմա . Զիւսէին փաշային վրայօթ ևս ոչ սակաւ գովութիւններ կըլսեմք :

— Քաղաքիս ամեն աղջաց դիմաւորներէն ու երելի վաճառականներէն սառարգեալ չարս աղջրապիր յուղարկեցան բարձրա . Մեծ-Լյապրուսին , խնդիրն որ բարեհանդի թողուլ առ մեղ մեր ընդհանուր կառավարիչ վսեմա . Ասպրի փաշան :

— Զմիւնացի մծա . Արկոսսեան Գալուստ է . ֆէնտի Ճարտարապետը , որ Գաղընյ Լյուլտէ Բոնու է Շօսէ կոչուած հոչակաւոր գորոցին աշակերտ է . հինգշաբթի օրը զաղցիկան շոգենաւով ՚ի Պօլսոյ նաց պատուական պաշտօնիք մը . Արկոսսեան Էֆէնտին նոյն մայրաքաղաքէն Դանուպեան երկերը պիտի երթայ անյապաշ , ուր մերնովայէն մինչ ՚ի Ոիսմովա երկաթուզոյ մի շնորհեան զիմաւոր Ճարտարապետութիւնը շոգենիք :

— Կ. Պօլսէին կըդրէն թէ արժա . Դէորդ վարդական աղջրապէտը , որ մեր լուսահոդի տէր Պօլսոյ Ըուաշնորդին էր , Խառն ժողովըն տնօրէնութեամբը ՚ի առաջի առաջնորդութեական փոխանորդ կարգուեր է :

— Կըլսէմք թէ արժա . Խորէն վարդական , որ ուսումնական , ինչուաղէտն կենցաղակէտ եկեղեցական մըն է , անցեալ շարթու ՚ի Կ. Պօլսոյ մեկներ է ՚ի Անհնէսմէր երթալու . իրքն հոգեառ հովի Հայոց նոյն շուշանաւան քաղաքին :

Հայունի է թէ յիշեալ ծայրակայն վարդական աղջրապէտ՝ յառաջույն ես այս հոգեառ պաշտօնը արժանաւորապէտ է վսե վարդ ՚ի Անհնէսմէր . յորմէ անձնական սիրառութեան և օգափոխութեան պատճառաւ միայն դարձած էր ՚ի Կ. Պօլսոյ :

— Արարի սրբի կըլսէմք թէ զերա . Վարժապետ եան աէր Նիերսէս արքեպիսոպուր , որ ժամանակէ մը ՚ի վեր ՚ի սուրբ Լյաջման կըդատուէր , ամսոյն 10ին վերադարեր է ՚ի Կ. Պօլսոյ :

Կորին Արքադան ՚ի մծա աւուրս վերապառնալուն լուրը Հբասարակի լով մեր նախընթաց թուոյն մը ջ այսպէս յաւելցուցած էինք :

— Դորի Առաջնորդական պաշտօնին նոր և արժանաւոր յոյժ ընթերելի մի կըներկայանայ մեղ . որուն արժանաւոյը վերայ աւելորդ կըդատեմք նորէն զրել . քանի Ըլքայը շատ անդամ առիթ ունեցած է զովութեամբ հրատարակել զայնոսիք . Բայց և այնպէս հարկաւոր կըհամարիմք յուշ ածել մեր ընթերցողաց թէ զերա . Նիերսէս սրբազնը՝ որ նորհ զտած է ամենայն Հայոց վիհափառ կաթուղինուին առշն , ուսումնական , զաղցիկան մըն է . վարդարանաց բարեկարդ տնօրէնութեան հմուտ , ինչպէս նաև քաղաքականութեան քաջ աղջական կըրելի լով մեր նորդին մը ջ այսպէս յաւելցուցած էինք :

— Կաղմիր Առաջնորդական պաշտօնին նոր և արժանաւոր յոյժ ընթերելի մի կըներկայանայ մեղ . որուն արժանաւոյը վերայ աւելորդ կըդատեմք նորէն զրել . քանի Ըլքայը շատ անդամ առիթ ունեցած է զովութեամբ հրատարակել զայնոսիք . Բայց և այնպէս հարկաւոր կըհամարիմք յուշ ածել մեր ընթերցողաց թէ զերա . Նիերսէս սրբազնը՝ որ նորհ զտած է ամենայն Հայոց վիհափառ կաթուղինուին առշն , ուսումնական , զաղցիկան մըն է . վարդարանաց բարեկարդ տնօրէնութեան հմուտ , ինչպէս նաև քաղաքականութեան քաջ աղջական կըրելի լով մեր նորդին մը ջ այսպէս յաւելցուցած էինք :

Կաղաքէք աղջապիրար մեր հայրենակից ողջամտ ժողովուրդը և մանաւանդ Ըուաշնորդական ընարողները , որ ծանր ուշադրութեամբ կարդան մեր զրածները ՚ի մասին զերա . Նիերսէս արքեպիսոպուին զովիք ի յամկութեանց . որոյ մը ջ վարժարանաց բարեկարդ տնօրէնութեան հմուտ և քաղաքական մըն է . վարդարանաց բարեկարդ տնօրէնութեան հմուտ , ինչպէս նաև քաղաքականութեան քաջ աղջական կըրելի լով մեր նորդին մը ջ այսպէս յաւելցուցած էինք :

— Անհր նախընթաց թուուլ ծանուցինք թէ Պօլսուսի Առաջնորդի զերա . Բարթուղիմէսոս սրբազնը՝ յիշեալ քաղաքին երեսփոխանական ժողովոյն վերստին ընտրութեամբ և Կ. Պօլսոյ պատրիարքառաջնորդին համարական պատճառաւ ՚ի վիճակի իոր . Բայց այժմ կըլսէմք թէ Կ. Պօլսուս չուղունել աղջային այս սրոշումը , առարկելով թէ յիշեալ եղիսկապոսը քաղաքական յանցանք ունի :

— Յաւօք սրաի կիմանամք թէ Արականէի կաթուուրագիրը Բարձրագոյն Դրան հրամանադրու մը , մէկ ամսուան համար գաղաքած է , ՚ի 10էն սկսիալ Այս դադարական պատճառը՝ յիշեալ օրագոյն շափառաշանեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածելն է տէրութեան պաշտօնաւարաց գէմ , ըստ բացարարաթեան հրամանադրոյն :

— Եկեղեց ամսոյ 4ին ՚ի Կ. Պօլսուս Դրուսիոյ պատը ժողով մի զորածե